राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी, कार्यालय, पुणे

उपसंचालक
तथा
उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य
डॉ.नायडू रुग्णालय आवार,पुणे-१

दूरध्वनी क्रमांक : ०२०-२६०५८७४७ (वै.)
०२०-२६०५९५३० (का.)
फॅक्स क्रमांक : ०२०-२६०५८२९२
तार : जन्ममृत्यु
इ-मेल : crs_d83@yahoo.com

जा.क्र.आमाजीआ/कक्ष-८३/ज मृ प्रमाणपत्र/4687-5307/२०१२ दिनांक :-18 जुलै २०१२

परिपत्रक -

विषय :- जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ प्रमाणपत्राची प्रथम प्रत मोफत देणे बाबत...

जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र जन्म-मृत्यु नोंदणी नियम २००० मधील वैधानिक तरतुदींनुसार राज्यामध्ये जन्म-मृत्यु ची नोंदणी होऊन प्रमाणपत्र अदा केले जातात. उक्त अधिनियमातील कलम १२ व नियम ५(३) व ८(१) अनुसार जन्म-मृत्यु घटना घडल्यापासून २१ दिवसांच्या आत नोंदणी केली असल्यास प्रथम प्रत विनामुल्य (मोफत) देण्याची तरतूद आहे.

परंतू राज्या मध्ये बहुतांश महानगरपालिका, नगरपालिका तसेच ग्रामपंचायती मार्फत अदा होणाऱ्या प्रथम जन्म-मृत्यु प्रमाणपत्रांना फी आकारणी करण्यात येत असल्याचे या कार्यालयाच्या निदर्शनास आलेले आहे. तथापी या परिपत्रका द्वारे सुचीत करण्यात येते की, अधिनियम व नियमातील तरतुदींचे काटेकोरपणे पालन होईल असे पहावे. या करिता प्रथम प्रत दिल्याच्या दिनांकाची नोंद मुळ अभिलेख (नमुना क्र.१ व २) मध्ये घेण्यात यावी.

तसेच जन्म व मृत्यु प्रमाणपत्र केंद्र शासनाने विहीत केलेल्या नमुना क्र. ५ व ६ या मध्येच देण्यात यावा. सोबत नमुना क्र. ५ व ६ जोडण्यात येत असून आपल्या अधिनस्त सर्व निबंधक/उपनिबंधक यांना परिपपत्रकाच्या प्रती पाठवून केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल या कार्यालयास सादर करावा.

उपसंचालक आरोग्य सेवा
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रती,
१) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, मुंबई
२) आरोग्य अधिकारी, महानगरपालिका .... (सर्व)
३) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद .... (सर्व)
प्रत सस्नेह :- उपसंचालक, आरोग्य सेवा, (परिमंडळ) .... (सर्व)
प्रत माहितीसाठी सविनय सादर :- मा. संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

आरोग्य सेवा (आ.मा.जी.आ.) पुणे
18 JUL 2012
4687-5307

E:\83\Circular.doc

त्र क्रमांक/ Certificate No. ______ नमुना - ५ / Form - 5

महाराष्ट्र शासन
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
आरोग्य विभाग
HEALTH DEPARTMENT
प्रमाणपत्र निर्गमित करणाऱ्या स्थानिक क्षेत्राचे नाव

सत्यमेव जयते

Name of local body issuing certificates

जन्म प्रमाणपत्र
BIRTH CERTIFICATE

(जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम, १९६९ च्या कलम १२/१७ आणि महाराष्ट्र जन्म आणि मृत्यु नोंदणी नियम, २००० चे नियम ८/१३ अन्वये देण्यात आले आहे.)

(Issued under section 12/17 of the Registration of Births & Deaths Act, 1969 and Rule 8/13 of the Maharashtra Registration of Births and Deaths Rules, 2000.)

प्रमाणित करण्यात येत आहे की, खालील माहिती जन्माच्या मूळ अभिलेखाच्या नोंदवहीतून घेण्यात आली आहे, जी (स्थानिक क्षेत्र) ______ ,तालुका ______ , जिल्हा ______ , **महाराष्ट्र राज्या** च्या नोंदवहीत उल्लेख आहे.

This is to certify that the following information has been taken from the original record of birth which is the register for (local area/local body) ______ of tahsil /block ______ of District ______ of **Maharashtra State.**

बाळाचे नाव : ______
Name of child : ______
जन्म दिनांक : ______
Date of Birth : ______
आईचे पूर्ण नाव : ______
Name of Mother : ______
बाळाचे जन्माचे वेळी आई वडिलांचा पत्ता :

Address of parents at the time of birth of the child :

लिंग : ______
Sex : ______
जन्म ठिकाण : ______
Place of birth : ______
वडिलांचे पूर्ण नाव : ______
Name of Father : ______
आई वडिलांचा कायमचा पत्ता :

Permanent address of Parents :

नोंदणी क्रमांक : ______
Registration No. : ______

नोंदणी दिनांक : ______
Date of Registration : ______

शेरा : ______
Remarks (If any) : ______

प्रमाणपत्र दिल्याचा दिनांक : ______
Date of issue : ______

शिका / Seal

निर्गमित करणाऱ्या प्राधिकाऱ्याची सही
Signature of the issuing authority
प्राधिकाऱ्याचा पत्ता : ______
Address of the issuing authority : ______

"प्रत्येक जन्म आणि मृत्यूची घटना नोंदल्याची खात्री करा" "Ensure Registration of every birth & death"

पत्र क्रमांक/ Certificate No. ______ 　　　　　　　　　　नमुना - ६ / Form - 6

महाराष्ट्र शासन

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

आरोग्य विभाग

HEALTH DEPARTMENT

सत्यमेव जयते

प्रमाणपत्र निर्गमित करणाऱ्या स्थानिक क्षेत्राचे नाव

Name of local body issuing certificates

मृत्यु प्रमाणपत्र

DEATH CERTIFICATE

(जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम, १९६९ च्या कलम १२/१७ आणि महाराष्ट्र जन्म आणि मृत्यु नोंदणी नियम, २००० चे नियम ८/१३ अन्वये देण्यात आले आहे.)

(Issued under section 12/17 of the Registration of Births & Deaths Act, 1969 and Rule 8/13 of the Maharashtra Registration of Births and Deaths Rules, 2000.)

प्रमाणित करण्यात येत आहे की, खालील माहिती मृत्युच्या मूळ अभिलेखाच्या नोंदवहीतून घेण्यात आली आहे, जी की (स्थानिक क्षेत्र) ______ ,तालुका ______ , जिल्हा ______ , **महाराष्ट्र राज्य** च्या नोंदवहीत उल्लेख आहे.

This is to certify that the following information has been taken from the original record of death which is the register for (local area/local body) ______ of tahsil /block ______ of District ______ of **Maharashtra State.**

मृताचे पूर्ण नाव : ______
Full Name of Deceased : ______

लिंग : ______
Sex : ______

मृत्यु दिनांक : ______
Date of Death : ______

मृत्युचे ठिकाण : ______
Place of death : ______

आईचे पूर्ण नाव : ______
Full Name of Mother : ______

वडिलांचे/पतीचे पूर्ण नाव : ______
Full Name of Father/Husband : ______

मयत व्यक्तीचा मृत्यूसमयीचा पत्ता :

______

Address of the deceased at the time of death:

______

मयत व्यक्तीचा कायमचा पत्ता :

______

Permanent address of the deceased :

______

नोंदणी क्रमांक : ______
Registration No. : ______

नोंदणी दिनांक : ______
Date of Registration : ______

शेरा : ______
Remarks (If any) : ______

प्रमाणपत्र दिल्याचा दिनांक : ______
Date of issue : ______

शिका / Seal

निर्गमित करणाऱ्या प्राधिकाऱ्याची सही
Signature of the issuing authority

प्राधिकाऱ्याचा पत्ता : ______
Address of the issuing authority : ______

प्रत्येक जन्म आणि मृत्यूची घटना नोंदल्याची खात्री करा" 　　"**Ensure Registration of every birth & death**"

राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, पुणे - १
डॉ. अशोक मो. मेहता
एम.बी.बी.एस.डी.पी.एच.
उपसंचालक
तथा
उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यू
महाराष्ट्र राज्य
दूरध्वनी क्रमांक : ०२०-२६०५८७४७ (वै.)
०२०-२६०५५५३० (का.)
फॅक्स क्रमांक : ०२०-२६०५८२९२
तार : जन्ममृत्यु
इ-मेल : sbhivs@pn3.vsnl.net.in
crs_d83@yahoo.com
डॉ.नायडू रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे-१

जा.क्र. आमाजीआ/कक्ष-८३/जमृनों-अनुपप्र/२४९७-५७२/०७, दिनांक:- २१ फेब्रुवारी, २००७

परिपत्रक

प्रति,
जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा
जिल्हा निबंधक, जन्म व मृत्यु
जिल्हा परिषद ....(सर्व)

कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा
निबंधक, जन्म व मृत्यु, परळ,बृहन्मुंबई महानगरपालिका,

आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक, जन्म व मृत्यु
महानगरपालिका,...................(सर्व)

कार्यकारी अधिकारी, कॅन्टोन्मेंट बोर्ड तथा
निबंधक, जन्म व मृत्यु,...........(सर्व)

प्रशासक ॲम्युनिशन फॅक्टरी तथा
निबंधक, जन्म व मृत्यु,...........(सर्व)

विषय :- **जन्म मृत्यु नोंदणी**
अनुपलब्धता प्रमाणपत्र देणेबाबत. (Non Availability Certificate)

संदर्भ :- १) मा. अतिरिक्त सचिव तथा महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, भारत सरकार, गृह मंत्रालय, नवी दिल्लीकडील इंग्रजी पत्र No.1/10/2004-VS(CRS), दि. ३१ जानेवारी, २००७
२) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य,मुंबईकडील इंग्रजी पत्र No. DHS/B&D/ Non availability certi/D-18/07, दि. ९ फेब्रुवारी २००७

मा. महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, भारत सरकार, गृह मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ मधील कलम ३(३) च्या अधिनतेने, जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ मधील कलम १७ व महाराष्ट्र जन्म आणि मृत्यु नोंदणी नियम

२००० मधील नियम १३(३) नुसार, जन्म व मृत्यु घटना नोंदणी संदर्भातील निबंधक, जन्म व मृत्यु यांनी द्यावयाच्या अनुपलब्धता प्रमाणपत्रा संबंधीच्या मार्गदर्शनपर सूचना (इंग्रजीत) प्राप्त झालेल्या आहेत.

सदरहू मार्गदर्शनाची, इंग्रजी परिपत्रकाची प्रत माहितीस्तव व त्यातील सूचनेनुसार, निबंधक, जन्म व मृत्यु यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील जन्म व मृत्यु घटनेच्या नोंदीची कार्यवाही करणेस्तव सोबत जोडलेले आहे.

कृपया सदर परिपत्रकातील, जन्म व मृत्यु नोंदणी अनुपलब्धता प्रमाणपत्र देणे बाबत मार्गदर्शक सूचनेचा काटेकोरेपणे अवलंब करणेस्तव सर्व निबंधकांना सूचना द्याव्यात.

जन्म व मृत्यु घटनेच्या नोंदणीसंबंधी अर्जदारांना जो अनुपलब्धता प्रमाणपत्र निबंधक, जन्म व मृत्यु यांच्याकडून दिला जातो, त्यावेळी निबंधकांनी खाली नमूद बाबी संबंधी माहिती घ्यावी/तपासणी करण्यात यावी.

१) अर्जदार जेव्हा अनुपलब्धता प्रमाणपत्राची मागणी निबंधक, जन्म व मृत्यु यांच्याकडे करतील त्यावेळी त्यांचे राहण्याच्या ठिकाणासंबंधी, जन्मठिकाणा संबंधी कागदपत्र, पुरावा म्हणून प्राप्त करावा.

२) पुरावा म्हणून रेशनकार्ड, शाळा प्रवेशनोंदी, माध्यमिक/उच्चमाध्यमिक प्रमाणपत्र (मार्कशिट) इ. पैकी कोणतीही प्रत.

३) निबंधक, जन्म व मृत्यु यांनी अनुपलब्धता प्रमाणपत्र देण्यापूर्वी अर्जदारांनी मागणी केलेल्या अनुपलब्धता प्रमाणपत्राच्या संदर्भातील, कारणाच्या सत्यतेसंबंधी चौकशी/खात्री करावी.

४) अर्जदार यांनी अनुपलब्धता प्रमाणपत्राची मागणी निबंधक, जन्म व मृत्यु यांच्याकडे करतेवेळी जर का वर नमूद बाबीपैकी, पुरावाखातर काहीच सादर केले नाही/असमर्थता दाखविली तर, पोलिस चौकशी/पोलिसामार्फत तपासणी झाल्यानंतरच प्रमाणपत्र देण्यात यावे.

वरील मार्गदर्शक सूचना आपल्या जिल्हयातील सर्व निबंधक, जन्म व मृत्यु (पंचायत समितीचे गटविकास अधिकारी/मुख्याधिकारी नगरपालिका) यांना, व तसेच सर्व तहसिलदार यांना कळविण्यात यावे. व केलेल्या कार्यवाही संबंधी कृपया या कार्यालयास अवगत करावे.

सहपत्र - मा. महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, नवी दिल्ली
यांचे दि. ३१ जानेवारी २००७ चे परिपत्रक.

उपसंचालक आरोग्य सेवा तथा
उपमुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यु,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१.

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर :-

१) मॉ.अतिरिक्त सचिव, तथा महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, भारत सरकार,गृहमंत्रालय, व्ही.एस.डिव्हीजन, पश्चिम विभाग-१, आर. के. पूरम, नवी दिल्ली -११००६६

२) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यु महाराष्ट्र राज्य,मुंबई - ३२

प्रत सस्नेह अग्रेषित :- उपसंचालक, आरोग्य सेवा परिमंडळ, कार्यालय,...............(सर्व)

स./No. 1/10/2004 – VS (CRS)
भारत सरकार
GOVERNMENT OF INDIA
गृह मन्त्रालय
MINISTRY OF HOME AFFAIRS
भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय
जीवनांक प्रभाग
OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA
V.S. Division, West Block –I, R.K. Puram, New Delhi – 110066
तार: जनगणना / REGGENLIND Tele-fax: 26100678 E-mail -- *drgcrs@sify.com*

Dated: 31st January 2007

CIRCULAR

Sub: Registration of Births & Deaths – Issuance of Non-availability Certificates.

Under the provision of Section 17 of the Registration of Births and Deaths Act, 1969 and corresponding Rule 13(3) framed under this Section, a non-availability certificate in Form no. 10 is required to be issued. Non-availability certificate is required to be issued when any particular event of birth or death is not found registered. In most of the States, it is mandatory for producing the Non-availability certificate while applying for registration of birth/death after the expiry of normal reporting period i.e. for delayed registration cases.

2. In order that persons don't take undue advantage of this provision and get the non-availability certificate by giving wrong information about registration of his/her birth/death or by changing the date of occurrence of birth or death to get the second birth/death certificate or even by producing fake documents/evidence, it is essential that a procedure is put in place for issuance of non-availability certificate. The issuing authority i.e. Registrar of Births and Deaths should be informed to insist on the applicant for producing documentary evidence to prove the place of residence, place of birth, etc. A copy of any of the documents like ration card, school admission record, senior secondary mark sheet, etc should be admissible as a proof. The Registrar should be authorized to make an enquiry regarding the genuineness of the reason for applying non-availability certificate before issuing the desired

certificate. However, in case the applicant is unable to produce any of these as evidence, the certificate should be issued only after police verification.

3. This direction is issued under Section 3(3) of RBD Act, 1969. The State Government may take action and issue necessary direction in this regard to all the district registrars and local registrars of births and deaths for compliance. The action taken in this regard may kindly be intimated to this office.

Yours faithfully

(D. K. Sikri)
Additional Secretary and
Registrar General, India

To: - The All Chief Registrars of Births and Deaths for necessary action.

Copy to: - The JDCO/DDCO of all Directorates of Census Operations.

राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, पुणे - १

डॉ. पी. एस. पवार
एम.एस.
उपसंचालक
तथा
उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यू
महाराष्ट्र राज्य

दूरध्वनी क्रमांक : ०२०-२६०५८७४७ (वै.)
०२०-२६०५९५३० (का.)
फॅक्स क्रमांक : ०२०-२६०५८२९२
इ-मेल : sbhivs@pn3.vsnl.net.in
crs_d83@yahoo.com
डॉ.नायडू रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे-१

जा.क्र. आमाजीआ/कक्ष-८३/जमृनों-अनुपप्र/8875-8950/१३, दिनांकः-7 ऑगस्ट २०१३

परिपत्रक

प्रति,

१) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा
   जिल्हा निबंधक, जन्म व मृत्यु
   जिल्हा परिषद ....(सर्व)

२) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा
   निबंधक, जन्म व मृत्यु, परळ,बृहन्मुंबई महानगरपालिका,

३) आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक, जन्म व मृत्यु
   महानगरपालिका,...................(सर्व)

४) कार्यकारी अधिकारी, कॅन्टोन्मेंट बोर्ड तथा
   निबंधक, जन्म व मृत्यु,............(सर्व)

५) प्रशासक ॲम्युनिशन फॅक्टरी तथा
   निबंधक, जन्म व मृत्यु,............(सर्व)

विषय :- जन्म मृत्यु नोंदणी
अनुपलब्धता प्रमाणपत्र देणेबाबत. (Non Availability Certificate)

संदर्भ :- १) मा. अतिरिक्त सचिव तथा महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, भारत सरकार, गृह मंत्रालय, नवी दिल्लीकडील इंग्रजी पत्र No.1/10/2004-VS(CRS), दि. ३१ जानेवारी, २००७

२) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य,मुंबईकडील इंग्रजी पत्र No. DHS/B&D/ Non availability certi/D-18/07, दि. ९ फेब्रुवारी २००७

३) या कार्यालयाचे परिपत्रक जा.क्र. आमाजीआ/कक्ष-८३/जमृनों-अनुपप्र/२४९७-५७२/०७, दिनांकः- २१ फेब्रुवारी, २००७

४) मा. महानिबंधक, भारत सरकार यांचे पत्र क्र.No.1/7/2012-VS-CRS Dated 5.6.2013

मा. महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, भारत सरकार, गृह मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ मधील कलम ३(३) च्या अधिनतेने, जन्म व मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ मधील कलम १७ व महाराष्ट्र जन्म आणि मृत्यु नोंदणी नियम २००० मधील नियम १३(३) नुसार, जन्म व मृत्यु घटना नोंदणी संदर्भातील निबंधक, जन्म व मृत्यु यांनी

द्यावयाच्या अनुपलब्धता प्रमाणपत्रा संबंधीच्या मार्गदर्शनपर सूचना संदर्भ क्र.३ च्या परिपत्रकान्वये आपणांस पाठविण्यात आल्या होत्या. सदर परिपत्रकातील सुचना पुनश्चः पाठविण्यात येत आहेत. त्याप्रमाणे आपल्या कार्यक्षेत्रातील सर्व निबंधकांना परिपत्रका व्दारे सुचना देण्यात याव्यात व त्या प्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

कृपया सदर परिपत्रकातील, जन्म व मृत्यु नोंदणी अनुपलब्धता प्रमाणपत्र देणे बाबत मार्गदर्शक सूचनांचा काटेकारेपणे अवलंब करण्यात यावा.

जन्म व मृत्यु घटनेच्या नोंदणीसंबंधी अर्जदारांना जो अनुपलब्धता प्रमाणपत्र निबंधक, जन्म व मृत्यु यांच्याकडून दिला जातो, त्यावेळी निबंधकांनी खाली नमूद बाबी संबंधी माहिती घ्यावी/तपासणी करण्यात यावी.

१) अर्जदार जेव्हा अनुपलब्धता प्रमाणपत्राची मागणी निबंधक, जन्म व मृत्यु यांच्याकडे करतील त्यावेळी त्यांचे राहण्याच्या ठिकाणासंबंधी, जन्मठिकाणा संबंधी कागदपत्र, पुरावा म्हणून प्राप्त करावा.

२) पुरावा म्हणून रेशनकार्ड, शाळा प्रवेशनोंदी, माध्यमिक/उच्चमाध्यमिक प्रमाणपत्र (मार्कशिट) इ. पैकी कोणतीही प्रत.

३) निबंधक, जन्म व मृत्यु यांनी अनुपलब्धता प्रमाणपत्र देण्यापूर्वी अर्जदारांनी मागणी केलेल्या अनुपलब्धता प्रमाणपत्राच्या संदर्भातील, कारणाच्या सत्यतेसंबंधी चौकशी/खात्री करावी.

४) अर्जदार यांनी अनुपलब्धता प्रमाणपत्राची मागणी निबंधक, जन्म व मृत्यु यांच्याकडे करतेवेळी जर का वर नमूद बाबीपैकी, पुरावाखातर काहीच सादर केले नाही/असमर्थता दाखविली तर, पोलिस चौकशी/पोलिसामार्फत तपासणी झाल्यानंतरच प्रमाणपत्र देण्यात यावे.

वरील मार्गदर्शक सूचना आपल्या जिल्हयातील सर्व निबंधक, जन्म व मृत्यु (पंचायत समितीचे गटविकास अधिकारी/मुख्याधिकारी नगरपालिका) यांना, व तसेच सर्व तहसिलदार यांना कळविण्यात यावे. व केलेल्या कार्यवाही संबंधी कृपया या कार्यालयास अवगत करावे.

सहपत्र - मा. महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, नवी दिल्ली.
यांचे दि. ३१ जानेवारी २००७ चे परिपत्रक.

उपसंचालक, आरोग्य सेवा
तथा उपमुख्य निबंधक, जन्म-मृत्यु,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१.

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर :-

१) मा.अतिरिक्त सचिव, तथा महानिबंधक, जन्म व मृत्यु, भारत सरकार,गृहमंत्रालय,
व्ही.एस.डिव्हीजन, पश्चिम विभाग-१, आर. के. पूरम, नवी दिल्ली -११००६६
२) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक, जन्म व मृत्यु महाराष्ट्र राज्य, मुंबई - ३२
२/- आपले दिनांक २९.७.२०१३ चे पत्रानुसार.
३) मा. महानिबंधक, भारत सरकार, जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खंड-१, रामकृष्ण पुरम,
नई दिल्ली ११००६६

प्रत सस्नेह अग्रेषित :- उपसंचालक, आरोग्य सेवा परिमंडळ, कार्यालय,...............(सर्व)

Circular file copy.

(34

NO.1/2/2008 –VS (CRS)

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

V.S. Division, West Block –I, R.K. Puram, New Delhi – 110066

दूरभाष-फैक्स / Tele-fax.No.26104012 E-mail – drg-crs.rgi@censusindia.gov.in

Dated : -22-08-2012

CIRCULAR

Subject: Guideline for Reconstruction of destroyed or mutilated registration Records.

You are aware that Rule 17(4) framed under section 30 (2)(k) of RBD Act, 1969 provides the Registrar to keep the Birth and Death Registers in his/her office particularly in the rural areas at least for the period of one year and after that period such registers shall be transferred to the designated prescribed authority for safe custody. In this connection, it has been observed that in using and handling the registration records frequently, the old records became in dilapidated condition and not fit for use after sometime. Therefore, some States have raised the issue of reconstruction of record. This office has framed a set of new guidelines on reconstruction of destroyed or mutilated registration records , these guidelines are issued in continuation of this office circular No. 1/3/95-VS (cord.) dated 9th March 1998.

2. In this connection, it is to mention that, before transferring the registers of the concerned year to the designated authority for safe custody, the Registrar shall be vigilant and ensure that certificates for all registered births and deaths have been issued to the concerned persons, so that the incidents of bringing back the register from the safe custody can be minimized.

3. The following points may be taken into consideration before initiating the process of reconstruction of record-

1) If by any reason, the Birth and Death Registration Records is lost/damaged/destroyed, the registrar of the concerned registration unit (rural areas) shall through the block level officer or any prescribed authority, make a proposal to the District Registrar with the reasons to issue necessary notification for reconstruction of lost/damaged/destroyed record. In case of urban areas Registrar Municipality and Municipal Corporation shall make such proposals to

135

the District Registrar and Chief Registrar. The notification for reconstruction of birth-death registration record shall be issued after necessary scrutiny by the concerned officials. The concerned registrar shall undertake the proceedings for reconstruction of record only after such notification is issued. The following procedure is to be followed for reconstruction of the record-:

a) Reconstruction of the register shall be done on the basis of the documentary evidence submitted by the concerned person.
b) Registrar (Births and Death) may, by issuing Public Notice in the area of the concerned registration unit, ask the people to send the proofs of the incidents of births/deaths registration, e.g. birth or death Certificate etc. within the prescribed time limit. The Proof so provided by the person shall be maintained by the Registrar as a permanent record.
c) In case where documentary evidence of birth and death is not available with the concerned person, entry of the date of birth or death in any Government office, school record etc., showing the reference that the same has been entered on the basis of Birth/Death Certificate. This record may be considered for the purpose of such reconstruction of record.
d) After carrying out above mentioned procedure, if a demand is received for birth and death Certificate and no authentic proof of the registration of event is found, it shall be assumed that the particular event of birth or death was not registered in the relevant registration record of the concerned year. The Registrar shall issue the Non availability Certificate as per the provision of rule-13(3) of the State Rule framed under section 17(1) of the RBD Act to the concerned person. The concerned person shall be explained the provisions of delayed registration of section 13 and advised to follow the prescribed procedure.

2) In order to prevent the incidents of theft or loss of record, all Registrars of Births and Deaths should keep the birth and death registration records in safe custody at a secure place. The registrar should also ensure that registration record i.e. Registers birth and death shall be examined only in his/her presence.

3) In the event of a warning of a natural disaster in the area of a particular registration unit or an incident of fire or an accident taking place in the registration office, the registrar shall take all possible steps to shift the

record at his disposal to a safe place and shall send a detailed report of the incident to the concerned authority immediately. The respective concerned authority shall take necessary steps to inform the Chief Registrar through the District Registrar as soon as possible.

4) When the pages of Births and Deaths Register starts breaking, the concerned registrar shall take all necessary steps to reconstruct/restore the pages to their original form immediately.

5) Necessary entry in respect of reconstruction of record should also be made in the remarks column of the respective register showing the date of reconstruction of the record.

6) It is also suggested that to reduce the scope of further correction, It should be ensured that in case of non availability of documentary evidence with the concerned person and entry is made on the basis of office record or School record, a undertaking from the individual may be obtained before entering the particulars that the relevant particulars are correct and final.

7) During the visit or inspection by the competent Authority of State/District or Block level officers to a registration unit, they should ensure that Birth and Death Record are kept properly and in safe manner. If it is found that the record is not in a safe and proper manner, the inspecting authority shall direct the registrar to take appropriate remedial measures. Their report should highlight these issues and intimate the Chief Registrar's office about the same.

These guidelines are forwarded to you with the request to circulate these to the concerned registration authorities for appropriate action so that the individuals are not denied with the birth or death certificates. This office may kindly be appraised about the action taken in this regard.

(P. A. Mini)
Deputy registrar General (CRS)

450/VS/CRS/2012
24/8

All Chief Registrar of births and deaths
As per list /44

Speed Post

No. 1/12/2014 – VS (CRS)

GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF HOME AFFAIRS
OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA
V.S. Division, West Block –I, R.K. Puram, New Delhi – 110066
Tele-fax: 26104012 E-mail – drg-crs.rgi@censusindia.gov.in

Dated: 07-11-2014

CIRCULAR

Sub: Inclusion of the column of UID number in Birth/ Death and Still birth reporting form and implementation of CRS Software.

As you are aware, Civil Registration System (CRS) Software has been developed for registration of birth and death, generation of certificates, various statistical reports and for linkage with National Population Register (NPR). To make every event registration unique, all the registration units have been coded with unique id as per the office circular number No. 9-1/2009-VS (CRS) dt 5.09.2012. The events so registered would bear a unique registration number in a specified format, for example, for birth "B-YYYY-State code-registration unit code-registration number". The States were instructed to use the CRS software throughout the state vide this office D.O. No. 2/17/2013-VS (CRS) dated 24.02.2014(Copy enclosed).

2. To achieve linkage between the CRS and NPR/Aadhaar, Unique Identification (UID) number being the person's authentication information need to be collected in birth and death reporting forms also. The UID number of the parents in case of birth and still birth, UID number of deceased, parents of the deceased and spouse (if deceased is married) need to be filled in birth and death reporting form. UID number so collected would be used for linking birth and death events occurring in a family to NPR database through the CRS Software. Necessary directions for inclusion of UID number in Birth/ Death and Still birth reporting form as legal requirement for issue of birth and death certificates and linkage with UID /NPR database has been issued to States vide this office letter even no dated 22.08.2014 (Copy enclosed).

3. In view of the above, you are requested to revise the birth, death and still birth reporting forms and include a column of UID number of father and mother (parents) in these forms. In addition to that UID number of the deceased and spouse (if deceased is married) should also be collected in death reporting form. The specimen of the revised reporting forms is also attached for ready reference.

4. You are requested to initiate the action to amend the relevant Rule and ensure the inclusion of aforesaid column in form number 1, 2 and 3. In this connection, necessary permission as required under Section 30(1) of the RBD Act, 1969 is granted to amend the respective forms. Necessary steps in this regard may kindly be taken on priority basis.

5. Further it is also clarified that in order to implement the CRS software effectively in the State/ UT, it is advisable to collect the UID number of the parents and others in the existing reporting form itself till the forms are revised. This office may be appraised about the action taken in the matter.

(C.Chandramouli)
Registrar General, India

Encl. Revised reporting forms

To

The Chief Registrar of Births and Deaths
(Odisha, West Bengal, Tamil Nadu, Chandigarh, Delhi, Daman & Diu, Dadra & Nagar Haveli, Lakshadweep, Andaman & Nicobar Islands, Puducherry)

No. 1/12/2014 – VS (CRS) New Delhi

Dated 07-11-2014

Copy forwarded to the concerned DCO with the request to take up the matter with the Chief Registrar.

(P.A.Mini)
Deputy Registrar General (CRS)

FORM NO.1 **BIRTH REPORT**

Legal Information

This part to be added to the Birth Register

To be filled by the informant

1. Date of Birth : (Enter the exact day, month and year the child was born e.g. 1-1-2000)
2. Sex : (Enter "Male, or " Female") do not use abbreviation)
3. Name of the child, if any : (If not named, leave blank)
4. Name of the father: (Full name as usually written) UID No of Father (if any)
5. Name of the mother : (Full name as usually written) UID No of Mother (if nay)
6. Address of parents at the time of Birth of the Child
7. Permanent address of parents:
8. Place of birth : (Tick the appropriate entry 1 or 2 below and give the name of the Hospital/Institution or the address of the house where the birth took place)
   1.Hospital/ Institution Name & Address:
   2.House Address :
   3. Others:
9. Informant's name :
   Address :

(After completing all columns 1 to 22, informant will put date and signature here :)

Date: Signature or left thumb mark of the Informant

To be filled by the Registrar

Registration No. : Registration Date :
Registration Unit :
Town/Village : District :
Remarks : (if any)

Name and Signature of the Registrar

To be detached and sent for statistical processing

BIRTH REPORT

Statistical Information

This part to be detached and sent for statistical processing

In the case of multiple births, fill in a separate form for each child and write 'Twin birth' or 'Triple birth' etc., as the case may be, in the remarks column in the box below left.

FC
N

To be filled by the informant

10. Town or Village of Residence of the mother : (Place where the mother usually lives. This can be different from the place where the delivery occurred. The house address is not required to be entered.)
    a) Name of Town/Village :
    b) Is it a town or village : (Tick the appropriate entry below)
       1. Town 2. Village
    c) Name of District :
    d) Name of State :
11. Religion of the Family : (Tick the appropriate entry below)
    1.Hindu 2. Muslim 3.Christian
    4. Any other religion :(write name of the religion)
12. Father's level of education : (Enter the completed level of education e.g. if studied upto class VII but passed only class VI, write class VI)
13. Mother's level of education : (Enter the completed level of education e.g. if studied upto class VII but passed only class VI, write class VI)
14. Father's occupation : (If no occupation write 'Nil')
15. Mother's occupation : (If no occupation write 'Nil')

To be filled by the informant

16. Age of the mother (in completed years) at the time of marriage : (If married more than once, age at first marriage may be entered)
17. Age of the mother (in completed years) at the time of this birth :
18. Number of children born alive to the mother so far including this child : (Number of children born alive to include. also those from earlier marriage(s), if any)
19. Type of attention at delivery : (Tick the appro entry below)
    1. Institutional – Government
    2. Institutional– Private or Non-Government
    3. Doctor, Nurse or Trained midwife
    4. Traditional Birth Attendant
    5. Relatives or others
20. Method of Delivery : (Tick the appropriate entry be
    1. Natural
    2. Caesarean
    3. Forceps/Vacuum
21. Birth Weight (in kgs.) (if available) :
22. Duration of pregnancy (in weeks) :

(Columns to be filled are over. Now put signature at left)

To be filled by the Registrar

	Name	Code No.
District :		
Tehsil :		
Town/Village :		
Registration Unit :		

Registration No. : Registration Date :
Date of Birth :
Sex : 1.Male 2.Female
Place of Birth : 1.Hospital/Institution 2.House

Name and Signature of the Reg

FORM NO.2 **DEATH REPORT**

Legal Information

This part to be added to the Death Register

To be filled by the informant

1. **Date of Death :** (Enter the exact day, month and year the death took place e.g. 1-1-2000)

2. **Name of the Deceased :** (Full name as usually written)

   UID No of deceased (if any) [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

3. **Sex of the deceased : :** (Enter "Male, or " Female") do not use abbreviation)

4. Name of Mother:
   UID No of Mother (if any) [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

5. Name of Father
   UID No of Father(If any) [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

5a Name of husband/wife
   UID No of husband/wife (if any) [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

6. Age of the deceased: (if the deceased was over 1 year of age, give age in completed years. If the deceased was below 1 year of age, give age in months, and if below 1 month give age in completed number of days, and if below one day, in hours)

7. Address of the deceased at the time of death:

8. Permanent address of the deceased:

9. Place of death: (Tick the appropriate entry 1, 2 or 3 below and give the name of the Hospital/ Institution or the address of the house where the death took place. If other place, give location)

   1.Hospital/ Institution Name & Address :

   2.House Address :

   3.Others:

10. **Informant's name :**

    Address :

(After completing all columns 1 to 21, informant will put date and signature here:)

Date : Signature or left thumb mark of the Informant

DEATH REPORT

FORM NO.2

Statistical Information

This part to be detached and sent for statistical processing

To be detached and sent for statistical processing

To be filled by the informant

11. **Town or Village of Residence of the deceased:** (Place where the deceased actually lived. This can be different from the place where the death occurred. The house address is not required to be entered.)

    a) **Name of Town/Village :**

    b) **Is it a town or village :**(Tick the appropriate entry below)
       1. Town 2. Village

    c) **Name of District :**

    d) **Name of State :**

12. **Religion :** (Tick the appropriate entry below)

    1.Hindu 2. Muslim 3.Christian

    4. Any other religion: (write the name of the religion)

13. **Occupation of the deceased :** (If no occupation write 'Nil')

14. **Type of medical attention received before death:** (Tick the appropriate entry below)

    1. **Institutional**
    2. **Medical attention other than Institution**
    3. **No medical attention**

To be filled by the informant

15. **Was the cause of death medically certified?:** (Tick the appropiate entry below)

    1.Yes 2. No

16. **Name of Disease or Actual Cause of Death :** (For all deaths irrespective of whether medically certified or not)

17. **In case this is a female death, did the death occur while pregnant, at the time of delivery or within 6 weeks after the end of pregnancy:** (Tick the appropriate entry below)

    1.Yes 2. No

18. **If used to habitually smoke - for how many years?**

19. **If used to habitually chew tobacco in any form - for how many years?**

20. **If used to habitually chew arecanut in any form (including pan masala) - for how many years?**

21. **If used to habitually drink alcohol - for how many years?**

(Columns to be filled are over. Now put signature at left)

To be filled by the Registrar

Registration No. : Registration Date :
Registration Unit :
Town/Village : District :
Remarks : (if any)

Name and Signature of the Registrar

Name
District :
Tahsil :
Town/Village :
Registration Unit :

To be filled by the Registrar

Code No.

Registration No. : Registration Date :
Date of Death : Sex : 1.Male 2.Female
Age : Years/months/days/hours
Place of Death: 1.Hospital/Institution 2.House 3. Other Place

Name and Signature of the Registrar

(See Rule 5)
DEATH REPORT FORM

FORM NO.3

STILL BIRTH REPORT

Legal Information

This part to be added to the Still Birth Register

To be filled by the Informant

1. **Date of Birth :** (Enter the exact day, month and year e.g.1-1-2000)
2. **Sex :** (Enter "Male ,or " Female") (Do not use abbreviation)
3. **Name of the father :** (Full name as usually written) UID No. of father (if any)
4. **Name of the mother :** (Full name as usually written) UID No of mother (if any)
5. **Place of birth :** (Tick the appropriate entry below and give the name of the Hospital/Institution or the address of the house where the birth took place)
   1. **Hospital/ Institution Name & Address:**
   2. **House Address :**
   3. **Others:**
6. **Informant's name :**
   Address :

(After completing all columns 1 to 12, informant will put date and signature here:)

Date — Signature or left thumb mark of the Informant

To be filled by the Registrar

Registration No. : Registration Date :

Registration Unit :

Town/Village : District :

Remarks : (if any)

Name and Signature of the Registrar

To be detached and sent for statistical processing

STILL BIRTH REPORT

In the case of multiple births, fill in a separate form for each child and write 'Twin birth' or 'Triple birth' etc., as the case may be, in the remarks column in the box below left.

FORM NO.3

Statistical Information

This part to be detached and sent for statistical processing

To be filled by the Informant

7. **Town or Village of Residence of the mother :** (Place where the mother usually lives. This can be different from the place where the delivery occurred. The house address is not required to be entered.)
   a) **Name of Town/Village :**
   b) **Is it a town or village :** (Tick the appropriate entry below)
   1. Town 2. Village
   c) **Name of District :**
   d) **Name of State :**
8. **Age of the mother (in completed years) at the time of this birth :**
9. **Mother's level of education :** (Enter the completed level of education e.g. if studied upto class VII but passed only class VI, write class VI)
10. **Type of attention at delivery :** (Tick the appropriate entry below)
    6. Institutional – Government
    7. Institutional – Private or Non-Government
    8. Doctor, Nurse or Trained midwife
    9. Traditional Birth Attendant
    10. Relatives or others
11. **Duration of pregnancy:** (in weeks)
12. **Cause of foetal death :** (if known)

(Columns to be filled are over. Now put signature at left)

Name

District :

Tehsil :

Town/Village :

Registration Unit :

To be filled by the Registrar

Code No.

Registration No. :

Registration Date :

Date of Birth :

Sex : 1.Male 2.Female

Place of Birth : 1.Hospital/Institution 2.House

Name and Signature of the Registrar

FORM NO. 3
(See Rule 5)
STILL BIRTH REPORT FORM

Speed post

No. 1/12/2014 – VS (CRS) -918

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

V.S. Division, West Block –I, R.K. Puram, New Delhi – 110066

Tele-fax: 26104012 E-mail – drg-crs.rgi@censusindia.gov.in, Dated 30/06/2015

To

The Chief Registrar of Births and Deaths and

Sub: Inclusion of UID numbers (Aadhar Nos.) in birth, death & still birth reporting form and birth and death certificate.

Sir,

Please refer to this office letter of even number dated 24th and 28th Oct. 2014 and RGI's D.O. letter of even number dated 7th November 2014 addressed to the Chief Registrars and Chief Secretaries of the States respectively in respect of inclusion of UID Nos. of parents in birth and still birth reporting form (No.1 & 3) and UID number of deceased, parents of deceased and spouse (if deceased is married) in death reporting form (no. 2). In addition to that, a letter of even number was also issued on 20th January 2015 for inclusion of UID number of the same persons in birth and death certificate formats (No. 5 & 6) issued under the Act.

2. In this connection, this is to inform you that this office has not yet received any communication from your end in the matter of inclusion the UID numbers in the registration forms. You are therefore requested to inform this office about the status of inclusion the UID Nos. in birth, death & Still birth reporting form and birth/death certificate in your State. You may be aware that column of UID numbers has already been included in the forms used under CRS software. In order to link the National Population Register (NPR) with Civil Registration System, collection of UID number is the basic requirement. This office may be appraised about the latest position in the matter.

Yours faithfully

(P.A. Mini)
Deputy Registration General (CRS)

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

Speed post

No. 1/12 /2014 – VS (CRS)
भारत सरकार
GOVERNMENT OF INDIA
गृह मंत्रालय
MINISTRY OF HOME AFFAIRS
भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय
जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066
OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA
V.S. Division, West Block –I, R.K. Puram, New Delhi – 110066
E-mail – drg-crs.rgi@censusindia.gov.in, rkgautamiss.rgi@nic.in , ajayk.rgi@censusindia.gov.in
Tele-fax: 26104012

Dated: 29. 12 .2014

To

All Chief Registrar of Births and Deaths and

Sub: Precautions in entering the name in birth record as per the provision of Section 14 of the RBD Act, 1969.

Sir,

You are aware that Section 14 of the Registration of Births and Deaths (RBD) Act, 1969 allows the registration of name of child in the birth record in respect of those cases where the birth is registered without a name. It has been observed that at the time of entering the name in the birth record, no safeguard is taken, which create problems later on when requests for change or corrections in name is received by the Registrar.

2. You are already aware that change of name is not allowed under the RBD Act however corrections are allowed in case an entry is found erroneous in form or substance or has been fraudulently or improperly made. In this connection, you are requested to issue necessary guidelines / directions to the registration authorities to follow certain safeguards while request for addition of name has been received from the applicant. The following directions may be issued to the concern registration functionaries :

- If name of the new born is not finalized Nick name or pat name (e.g. Munna, Munni, Gudia, Pappu, Pappi, baby of .... etc.) at the time of registration of birth of the child should not be written.

- In case of non-finalization of name of the child at the time of registration of birth of new born, the birth certificate should be issued without name by putting --- (dash) against the column of name of child.
- Prescribe Procedure-
    - Name of child can be entered in the birth record without late fee up to 12 months from the date of registration.
    - Relaxation of 15 years period from the date of registration has been given in the respective Rules for addition of name of child in the birth record with a late fee.
- Once the name of child is entered in the birth certificate, it cannot be changed. They should be asked to enter the name when it is finalized.
- While accepting the request for entering the name of child in the birth record, the name of child should be written in capital letters, so that chances of spelling mistake can be minimize.
- If name is added at a later date i.e. when the child is studying in the school, copy of school certificate/ record should be obtained/ given at the time of registration of name. It should be verified from the school record.
- An undertaking (self-declaration) from the parents of the child may be given /taken at the time of registration of name of child that name will not be changed in future.

3. In view of the above, you are requested to issue the above directions to all concerned registration authorities and direct them to paste it at the suitable place of the registrations unit to facilitate the general public so that proper name is entered in the birth record and chances of corrections/errors can be minimized. This office may be appraised about the action taken in this regard.

Yours faithfully

(R. K. Gautam)
Deputy Registrar General

परिपत्रक - 2

राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी, कार्यालय, पुणे

उपसंचालक
तथा
उपमुख्य निबंधक जन्म व मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य
डॉ.नायडू रुग्णालय आवार,पुणे-१

दूरध्वनी क्रमांक : ०२०-२६०५८७४७ (वै.)
०२०-२६०५९५३० (का.)
फॅक्स क्रमांक : ०२०-२६०५८२९२
तार : जन्ममृत्यु
इ-मेल : crs_d83@yahoo.com

जा.क्र.आमाजीआ/कक्ष-८३/नाव समाविष्ट/10534-10584/२०१२ दिनांक :-31 डिसेंबर २०१२

प्रति,
जिल्हा माहिती अधिकारी
जिल्हा .... (सर्व)

विषय :- जन्म नोंदणी मध्ये बाळाचे नाव समाविष्ट करणेकरिता विशेष कालावधी...

जन्म-मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र जन्म-मृत्यु नोंदणी नियम २००० नुसार राज्यामध्ये जन्म-मृत्यु ची नोंदणी करण्यात येते. राज्यातील धार्मिक प्रथेचा विचार करुन जन्म नोंदणी बाळाच्या नावाशिवाय करण्याची तरतुद आहे. व अशा नोंदणींमध्ये नोंदणी दिनांका पासून १५ वर्षां पर्यंत बाळाच्या नावाची नोंद घेण्याची तरतुद उपलब्ध आहे. अधिनियमातील या तरतुदींमुळे आज रोजी १.१.२००० पूर्वी जन्म नोंदणी झालेले बहुतांश नागरिकांचे नावासहीत जन्म प्रमाणपत्र नाहीत. नावासहीत जन्म प्रमाणपत्रामुळे त्या व्यक्तीला त्याची ओळख प्राप्त होते व या प्रमाणपत्राचा सर्व शासकिय, शैक्षणिक व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर ओळख प्राप्त होण्यासाठी व इतर परवाने मिळविण्यासाठी उपयोग होते.

१.१.२००० पूर्वी जन्म नोंदणी झालेल्या सर्व नागरिकांना त्यांचे नावासहित प्रमाणपत्र प्राप्त व्हावे या उद्देशाने केंद्र शासनाने ३१.१२.२०१४ पर्यंत १५ वर्षांचा कालांवधी शिथिल केला आहे. याचा अर्थ १.१.२००० पूर्वी जन्म नोंदणी झालेल्या सर्व नागरिकांना ३१.१२.२०१४ पर्यंत नावासहित जन्म प्रमाणपत्र प्राप्त करता येईल व या कालावधी मध्ये नंतर पुढे अधिक वाढ मिळणार नाही ३१.१२.२०१४ नंतर म्हणजे १.१.२०१५ पासून जन्म नोंदणीत नाव समाविष्ट करण्यासाठी जन्म नोंदणी दिनांकापासून १५ वर्षांचाच कालावधी राहील.

नागरिकांना या संधीचा लाभ घेण्यासाठी व्यापक प्रसिध्दी आवश्यक असल्यामुळे आपणास विनंती करण्यात येते की खालील माहिती सर्व स्तरावर पोहोचेल या दृष्टीने प्रसिध्दी देण्यात यावी.

"नागरिकांना आव्हान करण्यात येत आहे की ज्या नागरिकांची जन्म नोंदणी १.१.२००० पूर्वी नावाशिवाय झालेली आहे त्यांनी नावाच्या नोंदणी करिता निबंधक जन्म-मृत्यु कार्यालयात संपर्क

साधावा. नावाची नोंदणी करण्यासाठी व्यक्तीने स्वत: अथवा त्याच्या पालकाने अर्ज़ करावा व सोबत नावाच्या पुराव्यासाठी कुठलेही एक शासकिय दस्ताऐवज उदा. शाळा सोडल्याचा दाखला, एस.एस.सी प्रमाणपत्र, मतदार ओळख पत्र, पॅन कार्ड, पारपत्र, आधारकार्ड ची प्रत घेऊन निबंधक जन्म-मृत्यु कार्यालयास अर्ज करावा व नावासहीत जन्म प्रमाणपत्र प्राप्त करुन घ्यावे ही संधी दिनांक ३१.१२. २०१४ पर्यंतच उपलब्ध आहे."

कृपया आपण या विषयी जनतेमध्ये जागृकता निर्माण करण्यासाठी प्रयत्न करावे व आपणाद्वारे केलेल्या कार्यवाहीबाबत या कार्यालयास अवगत करावे ही विनंती.

उपसंचालक आरोग्य सेवा
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रत माहितीसाठी व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी सादर :-
१) उपसंचालक, विभागीय माहिती कार्यालय .... (सर्व)
२) विभागीय आयुक्त .... (सर्व)

प्रत माहितीसाठी सविनय सादर :- मा. संचालक, आरोग्य सेवा, महराष्ट्र राज्य, मुंबई

उपसंचालक
आरोग्य सेवा (अ.ना.जी.आ.)
पुणे
दिनांक :- 31 DEC 2012
जावक क्रमांक :- 10339-10383
नहीं :-

E:\83\Circular.doc

महाराष्ट्र शासन – सार्वजनिक आरोग्य विभाग
राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय,
डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे -४११ ००१

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्यू) महाराष्ट्र राज्य	कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३० मा.सं. विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१० फॅक्स क्र. :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com

परिपत्रक २

परिपत्रक क्रं. ३ क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/उपजत मृत्युचे अभिलेख/9081-9533/१६
दिनांक:- 1 /8 /२०१६

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आ.मा.जी.आ) पुणे
दिनांक 01 ... 2016
जावक क्र. 9081-9533
सही

प्रति,

१) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यु जिल्हा परिषद .... (सर्व)
२) आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु महानगरपालिका .... (सर्व)
३) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, परेल, मुंबई.

विषय :- **जन्म-मृत्यू व मृत जन्माचे (उपजत मृत्यू) चे अभिलेख कायम स्वरुपी जतन करुन ठेवणेबाबत.**

संदर्भ :- आंतर विभागीय समन्वय समिती सभा दिनांक २६/११/२०१५ मधील निर्णय.

राज्यात जन्म-मृत्यू नोंदणी केंद्र शासनसाने जन्म-मृत्यू नोंदणी अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र जन्म-मृत्यू नोंदणी नियम २००० अन्वये ग्रामीण व शहरी भागात नोंदणी केली जाते. राज्याच्या ग्रामीण व शहरी भागात मा.प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे अध्यक्षतेखाली झालेल्या आंतर विभागीय समन्वय समितीच्या बैठकीत जन्म-मृत्यू, मृत जन्म (उपजत मृत्यू) अभिलेख हे अधिनियम व नियमातील तरतूदी नुसार संबंधित संस्थेकडे ठेवणे बाबत चर्चा होऊन विषयक क्रं.७ अन्वये अधिनियम व नियमातील तरतुदी नुसार संबंधीत संस्थेकडे अभिलेख कायम स्वरुपी ठेवणे बाबत निर्णय झाला आहे.

जन्म-मृत्यू नोंदणी अधिनियम १९६९ व महाराष्ट्र जन्म-मृत्यू नोंदणी नियम २००० मध्ये खालील तरतूद करण्यात आलेली आहे.

<u>नियम १७ – कलम (२)(फ) खालील नोंदवह्या व इतर अभिलेख.</u>

१) जन्म-मृत्यू व मृत जन्माच्या (उपजत मृत्यू) नोंदवहया हे कायम स्वरुपी महत्वाचे अभिलेख असतील व ते नष्ट करण्यात येऊ नये.
२) निबंधकास विलंबित नोंदणीची परवानगी देणारे न्यायालयीन आदेश आणि या बाबतीत विनिर्दिष्ट केलेले प्राधीकारी यांचे कलम १३ अनुसार मिळालेले आदेश हे जन्म नोंदवही, मृत्यू नोंदवही व मृत जन्माच्या (उपजत मृत्यू) नोंदवहीचे अविभाज्य भाग समजले जावेत व ते नष्ट करण्यात येऊ नयेत.

४) प्रत्येक नोंदवही आणि वर्ष अखेरीस त्यातील नोंदी संबंधीचे नमुने ते ज्या कॅलेंडर वर्षाशी संबंधित आहेत. त्यानंतर ६ वर्षा पर्यंत जन्माची नोंदवही व १ वर्षापर्यंत मृत्यूची/मृत जन्माची (उपजत मृत्यू) नोंदवही, निबंधक स्वतःच्या ताब्यामध्ये ठेवील आणि त्यानंतर अशा नोंदवहया व नमुने सुरक्षित अभिरक्षेसाठी ग्रामीण भागासाठी गटविकास अधिकारी यांचेकडे सुपूर्द करेल. शहरी भागातील संबंधीत निबंधक, जन्म-मृत्यू व मृत जन्माचे (उपजत मृत्यू) अभिलेख कायम स्वरुपी जतन करण्याची जबाबदारी त्यांचे पातळीवर करतील.

आजही ब-याच ग्राम पंचायतीकडे त्यांचे स्तरावर व जन्म-मृत्यू व मृत जन्म (उपजत मृत्यू) चे जुने अभिलेख ठेवले असल्याचे दिसून आले आहे. वास्तविक मागील वर्षाचे जुने अभिलेख ६ वर्षानंतर जन्माचे व १ वर्षानंतर मृत्यूचे व मृत जन्म (उपजत मृत्यूचे) अभिलेख गटविकास अधिकारी यांचे स्तरावर जमा करुन सुरक्षित ठेवावे अशा सूचना यापूर्वी आपणास निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. तथापी गटविकास अधिकारी यांचेकडे मागील वर्षाचे अभिलेख जमा झालेले नाहीत. यास्तव सर्व गटविकास अधिका-यांना सन १९६९ नंतरचे ग्रामपंचायत स्तरावरील अभिलेख मागवून वर्षनिहाय सुरक्षित ठेवणेबाबत आदेशित करावे.

जर एखादया गटविकास अधिकारी यांचे स्तरावर जागेची अडचण असल्यास याबाबत पर्यायी व्यवस्था करणे विषयी आदेशित करावे. अभिलेखाचे जतन व्यवस्थीतरित्या न केल्यास अथवा उपलब्ध होत नसल्यास नागरीकांना दाखला मिळण्यास अडचणी येतात व काही घटनांसाठी प्रथम वर्ग न्याय दंडाधिकारी यांचे आदेश प्राप्त करुन घ्यावे लागतात. तसेच त्यांना आर्थिक व मानसिक अडचणींना तोंड दयावे लागते. ही बाब लक्षात घेऊन व याबाबतचे गांभिर्य लक्षात घेऊन आपले स्तरावरुन आपल्या कार्यक्षेत्रातील गटविकास अधिकारी यांना आदेश निर्गमित करुन तसे या कार्यालयास अवगत करावे.

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रत सादर -
मा.प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.

प्रत सस्नेह -
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, ... (सर्व)
उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रामपंचायत) तथा अप्पर जिल्हा निबंधक, जिल्हा परिषद, ... (सर्व)
प्रत - गटविकास अधिकारी तथा अप्पर जिल्हा निबंधक, जन्म-मृत्यू, पंचायत समिती, ... (सर्व)

महाराष्ट्र शासन – सार्वजनिक आरोग्य विभाग
राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय,
डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे -४११ ००१

डॉ.मधुकर शि.पवार
उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ)
तथा उपमुख्य निबंधक
(जन्म व मृत्यु) महाराष्ट्र राज्य

कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३०
मा.सं. विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१०
फॅक्स क्र. :- ०२० - २६०५८२९२
ई-मेल crs_d83@yahoo.com

परिपत्रक-४

जा.क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/मार्गदर्शन/1609-1717/१५
दिनांक:-25/3/२०१५

प्रति,

१) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यु
जिल्हा परिषद .... (सर्व)

२) आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु
महानगरपालिका .... (सर्व)

३) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु,
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, परेल, मुंबई.

४) कार्यकारी अधिकारी तथा निबंधक, जन्म-मृत्यु,
कॅन्टोनमेंट बोर्ड............ (सर्व)

विषय :- जन्म नोंदणी करताना बाळाच्या नावाबाबत घ्यावयाच्या काळजीबाबत केंद्र शासनाच्या जन्म-मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९, कलम १४ च्या तरतूदीबाबत.

संदर्भ :- १) केंद्र शासनाचे उप महासंचालक यांचे पत्र क्र.१/१२/२०१४ व्हीएस(सीआरएस)/ ४१६२, दिनांक २९/१२/२०१२.
२) मा.संचालक आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक, जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रं.संआसे/जन्म नोंदणी काळजी/कक्ष-१८/टि-६/३७०/१५, दि. ४/२/२०१५.

केंद्र शासनाचे उप महासंचालक श्री.आर.के.गौतम यांचे उपरोक्त संदर्भिय इंग्रजी पत्राची प्रत सोबत जोडली आहे. त्या पत्रानुसार बाळाची जन्म नोंदणी मध्ये बाळाचे नावाची नोंद करताना घ्यावयाच्या काळजीबाबत काही महत्वाच्या मार्गदर्शक सूचना खालील प्रमाणे निर्गमित करण्यात येत आहेत.

जन्म-मृत्यु नोंदणी अधिनियम १९६९ मधील कलम १४ अन्वये जर जन्म नोंदवही मध्ये बाळाच्या जन्माची नोंद बाळाच्या नावाशिवाय केली असेल अशा प्रकरणामध्ये असे निदर्शनास आले आहे की, जन्म नोंदवही मध्ये बाळाच्या नावाची नोंदणी करताना सुरक्षिततेच्या दृष्टीने पुरेशी काळजी घेतली जात नाही असे दिसून येते. त्यामुळे नंतर नावात बदल, दुरुस्ती/माहिती इ. असे प्रश्न निर्माण होत असल्याची तक्रार निबंधकांकडून प्राप्त झाल्याचे दिसून येते.

२) आपणास विदितच आहे की, केंद्र शासनाच्या जन्म-मृत्यु अधिनियमा मधील तरतुदी नुसार जन्म नोंदी मध्ये नावात पूर्णतः बदल अथवा दुरुस्ती करता येत नाही. फक्त लेखनप्रमाद अथवा औपचारीक चूक असल्यास (काना, मात्रा, वेलांटी इ.) तसेच कपटाने अथवा अयोग्य रितीने एखादी नोंद झाल्यास नावात दुरुस्ती करता येते. जन्म नोंदी मध्ये बाळाचे नांव समाविष्ठ करण्यासाठी प्राप्त झालेल्या अर्जा सोबत बाळाचे नांव समाविष्ठ करण्यासाठी सुरक्षिततेच्या दृष्टीने घ्यावयाच्या काळजी बाबत खालील प्रमाणे मार्गदर्शन करण्यात येत आहे.

जन्म नोंदणी करताना बाळाचे नाव निश्चित झाले नसल्यास बाळाचे टोपन नावाची (उदा. मुन्ना, मुन्नी, गुड्डी, पप्पू, पप्पी, बेबी...इ.) नोंदणी करण्यात येऊ नये. बाळाच्या नावाची नोंद बाळाचे नाव निश्चित झाल्याशिवाय करु नये.

बाळाच्या नांवाची जन्म नोंदणी करताना बाळाचे नाव ठेवणेबाबत बाळाच्या नावाची निश्चिता झाली नसल्यास अशा प्रकरणी जन्म प्रमाणपत्र वितरीत करताना बाळाचे नावाचे जागेच्या रकान्यात .... (dash) लिहून जन्म प्रमाणपत्र वितरीत करावे.

<u>जन्म नोंदणी विहीत प्रक्रिया</u>

- जन्म नोंदणी झाल्यापासून १२ महिन्यापर्यंत कसलाही विलंब शुल्क न आकारता जन्म नोंदणी अभिलेखात बाळाचे नाव समाविष्ठ करता येईल.
- जन्म नोंदणी मध्ये बाळाच्या नांवा व्यतिरिक्त नोंद केली असल्यास विहीत नियमान्वये बाळाचे नाव समाविष्ठ करण्यासाठी नोंदणी दिनांकापासून १५ वर्षापर्यंत विलंब शुल्क भरुन नोंदणी करता येईल.

- जन्म दाखल्यात बालकाच्या नावाची नोंद एकदा केल्यानंतर त्यामध्ये कोणताही बदल करता येत नाही. त्यामुळे संबंधितांना बाळाचे नांव निश्चित झाल्यानंतरच बाळाच्या नावाची नोंदणी करणेबाबत सूचीत करावे.
- जन्म नोंदवही मध्ये बाळाच्या नांवाची इंग्रजी मध्ये नोंद घेण्याची विनंती केली असल्यास त्याची नोंद 'कॅपिटल' अक्षरात करण्यात यावी. त्यामुळे स्पेलिंग मधील चुकाचे प्रमाण कमी होईल.
- जर जन्म नोंदणी मध्ये नावाची उशिरा नोंद करताना उदा. बालक शाळेत शिकत असताना शाळेचा दाखला प्राप्त करुन घ्यावा. बालकाच्या नावाची नोंदणी करताना शाळेचा दाखल्यातील बाळाच्या नांवाची पडताळणी करावी.
- बाळाच्या नावाची नोंदणी करताना बालकाच्या आई, वडीलांचे व बाळाच्या नावामध्ये कसलाही बदल होणार नाही. याबाबत सोबतच्या विहित नमुन्यामध्ये घोषणापत्र (Self declaration) घेण्यात यावे. जेणेकरुन लेखन प्रमाद होणार नाही. घोषणापत्राचा नमुना सर्व नागरिकांना दिसेल अशा रितीने कार्यालयाच्या इमारती बाहेर लावण्यात यावा.

आपल्या अधिपत्याखाली कार्यरत असलेल्या निबंधकाना वरील केंद्र शासनाने दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना पाठविण्यात येऊन त्या प्रमाणे कार्यवाही करणेत यावी.

स्वाक्षरीत
उपसंचालक आरोग्य सेवा
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रत सादर –
मा.अवर सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, महाराष्ट्र शासन, जी.टी.हॉस्पीटल आवार, १० वा मजला, नविन मंत्रालय, मुंबई-१.

प्रत माहितीस्तव सादर :-
मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.

प्रत सस्नेह :-
उपसंचालक, आरोग्य सेवा, परिमंडळे .... (सर्व)

प्रत उचित कार्यवाहीस्तव :-
मा. सहाय्यक संचालक, नगरपालिका प्रशासन, जिल्हाधिकारी कार्यालय,.......... (सर्व)

उपसंचालक
आरोग्य सेवा (आ.मा.जी.आ.)
पुणे
दिनांक 25 MAR 2015
जावक क्र.. 1609-1717

अर्जदाराचे पुर्ण नांव - ....
पत्ता - ....
....
दिनांक -

प्रति,
मा.निबंधक, जन्म-मृत्यु
....
....

विषय - **जन्म नोंदणीमध्ये बाळाच्या नावाची नोंद करताना करावयाचे घोषणापत्र**

मी खाली सही करणार, (अर्जदाराचे नांव) श्री/श्रीमती/कु......... .... (बाळाशी नाते . ...) विनंती करतो/करते की, जन्म दिनांक ....रोजी (रुग्णालयाचे नांव / घरी)........................येथे जन्म झालेल्या **बाळाचे नांव निश्चीत केलेले आहे**. सदरहु बाळाच्या नावाची नोंद आपलेकडील जन्म अभिलेखात घेण्यात यावी. तसेच मला बाळाचे **जन्म प्रमाणपत्र** नावासहीत वितरित करण्यात यावे, ही विनंती आहे.

बालकाचे नाव (ठेवले असल्यास)	मराठी											
	इंग्रजी (Capital letter)											
जन्म दिनांक	अंकी											
	अक्षरी											
आईचे पूर्ण नाव	मराठी											
	इंग्रजी (Capital letter)											
आईचा आधार कार्ड क्रमांक (असल्यास)												
वडीलाचे पूर्ण नाव	मराठी											
	इंग्रजी (Capital letter)											
वडीलाचा आधार कार्ड क्रमांक (असल्यास)												
जन्माच्या वेळी आई वडिलांचा पत्ता												
आई वडिलांचा कायमचा पत्ता												

बाळाच्या आई व वडीलाचे आधार कार्ड / छायाचित्र असलेले ओळखपत्राची छायांकित प्रत पुरावा म्हणुन सोबत जोडलेली आहे.

वर दिलेली माहिती सत्य व बरोबर असून, त्यामध्ये बाळाचे नाव / जन्म दिनांक / आईचे नाव / वडीलाचे नाव / जन्म वेळचे ठिकाण व पत्ता इत्यादी मध्ये **भविष्यात कोणत्याही प्रकारचा बदल होणार नाही,** याची मला पुर्ण जाणीव आहे. मी आपणांस दिलेल्या वरील माहितीस मी सर्वस्वी जबाबदार आहे.

अर्जदाराची सही

टिप :- अर्जादार हा बालकाचे आई - वडिल नसल्यास, आई - वडिलांचे संमतीपत्र जोडणे आवश्यक आहे.

कार्यालयीन कामासाठी **अर्जदाराचा सदरहु अर्ज कायम अभिलेख म्हणुन जतन करावा.**

- अर्जदाराने दिलेल्या माहीतीची नोंद, जन्म नोंदणी रजिस्टरमध्ये घेण्यात आलेली आहे.
- अर्जदारास नावासहित जन्म प्रमाणपत्र देण्यात आले.

दिनांक :-
ठिकाण :-

निबंधक जन्म-मृत्यु
नाव व सही.

C:D-83/Circular 2015.in

सत्यमेव जयते	**महाराष्ट्र शासन – सार्वजनिक आरोग्य विभाग** **राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय,** डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे -४११ ००१	

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्यू) महाराष्ट्र राज्य		कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३० मा.सं. विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१० फॅक्स क्र. :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com

<u>परिपत्रक</u> क्रं.७ क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/जन्म ठिकाण नोंद / 12856-12916 /१६
दिनांक: २९ /११/२०१६

प्रति,

१) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यु
जिल्हा परिषद .... (सर्व) — 33

२) आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु
महानगरपालिका .... (सर्व) — 26

३) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु,
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, परेल, मुंबई. 1

60

विषय :- आरोग्य संस्थेमार्फत जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र देण्याबाबत स्पष्टीकरण ...

संदर्भ :- उपमहानिबंधक भारत सरकार नवी दिल्ली यांचे पत्र क्रं १/१२/२०१४- vs(crs) दिनांक २४/०२/२०१६.

उपरोक्त विषयाबाबत केंद्र शासनाकडून आरोग्य संस्थेत होणाऱ्या जन्म-मृत्यू घटनांच्या नोंदणीबाबत मार्गदर्शक सूचना प्राप्त झाल्या आहेत. केंद्रीय जन्म-मृत्यू नोंदणी अधिनियम १९६९ मधील कलम ८(१)(ब) मधील तरतूदीनुसार ज्या जन्म-मृत्यू घटना खाजगी व सरकारी रुग्णालयात (जन्म-मृत्यू नोंदणी केंद्र नसलेल्या संस्था) घडणाऱ्या घटनांची माहीती नोंदविण्यास **संबधित निबंधक,जन्म-मृत्यू यांना विहीत नमुन्यात व विहीत वेळेत पुरविण्याची जबाबदारी त्या संस्था प्रमुखाची आहे**.जन्म-मृत्यू घटनेची माहीती निबंधकास प्राप्त झाल्यानंतर त्या घटनेची नोंद निबंधक/उपनिबंधक घेतात व जन्म व मृत्यू चे प्रमाणपत्र अनुक्रमे नमुना क्रं ५ व ६ मध्ये संबंधितांना वितरीत करतात.

आरोग्य संस्थेमध्ये घडलेल्या जन्म-मृत्यू घटनांची माहीती विशेषतः खाजगी संस्था त्यांच्या संस्थेमध्ये घडलेल्या घटनांची माहीती संबधित निबंधक,जन्म-मृत्यू यांना कळवित नसल्याचे दिसून येते. तर संबधित कुटुंबाला त्यांचे स्तरावर दवाखाना सोडताना "जन्म/मृत्यू दाखला" अशा नावाने अनौपचारीक प्रमाणपत्र देण्याचा कल दिसून येतो. **जन्म/मृत्यू प्रमाणपत्र देण्याचे अधिकार केवळ निबंधक,जन्म-मृत्यू यांना असल्याने अशा संस्थानी वितरीत केलेले दाखले ग्राह्य नाहीत.** खाजगी आरोग्य संस्थेने दिलेले जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्र कायदेशीर असल्याचे कुटुंबियाकडून गृहित धरले जाऊन निबंधकाकडून प्रमाणपत्र प्राप्त केले जात नाही. त्यामुळे कालांतराने अशा कुटुंबियांना निबंधकाकडून विहीत नमुन्यातील प्रमाणपत्र प्राप्त करुन घेण्यास अनेक अडचणीना सामोरे जावे लागते.

यास्तव आपल्या कार्यक्षेत्रातील सर्व खाजगी व शासकीय संस्थाना (जन्म-मृत्यू नोंदणी केंद्र नसलेल्या संस्था) जन्म-मृत्यू प्रमाणपत्राबाबत पुढील सूचना अवगत कराव्यात. खाजगी आरोग्य संस्थेने त्यांचे संस्थेचे नाव असलेली व घटनेची माहीती देणारी पावती(स्लीप) छपाई करुन संबधित व्यक्तीना देणेत यावी.

आरोग्य सेवा (आ.मा.जी.आ)
पुणे
दिनांक 29 NOV 2016
जावक क्र. 12856-12916

76

संबधित नागरिकानी जन्म-मृत्यू दाखला मिळण्यासाठी, निबंधक,जन्म-मृत्यू ....(येथे ग्रामपंचायत/नगरपंचायत/नगरपालिका/महानगरपालिक/कॅन्टोमेन्ट बोर्ड/ऑर्डिनर्स फॅक्टरी) **यांचे कार्यालयातून प्रमाणपत्र प्राप्त करुन घ्यावे,** अशा सुचना पावतीमध्ये समाविष्ट करुन संबधितांना देण्यात याव्यात. तसेच **"या संस्थेमध्ये घडलेल्या जन्म-मृत्यू घटनाच्या माहिती बाबत दिलेली स्लीप (पावती) अधिनियमानुसार ग्राहय नाही, या पावतीच्या आधारे या गावातील निबंधक जन्म-मृत्यू यांचे कडून प्रमाणपत्र प्राप्त करावे".** अशा आशयाची **नोटीस जिथे जन्म-मृत्यू घटना घडतात त्या सर्व खाजगी व सरकारी (जन्म-मृत्यू नोंदणी केंद्र नसलेल्या संस्था) आरोग्य संस्थाना त्यांचे रुग्णालयाबाहेर लावणे बंधनकारक** असल्याचे आदेशीत करावेत.

या सूचना आपल्या कार्यक्षेत्रातील सर्व निबंधक,जन्म-मृत्यू यांच्यामार्फत सर्व खाजगी व सरकारी (जन्म-मृत्यू नोंदणी केंद्र नसलेल्या संस्था) आरोग्य संस्थाना सूचित करावे. तसेच आपण केलेल्या कार्यवाहीबाबत या कार्यालयास अवगत करावे.

सोबत- संदर्भीय पत्राची प्रत

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१.

प्रत सादर :-
मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.
प्रत सस्नेह :-
उपसंचालक, आरोग्य सेवा परीमंडळ, ... (सर्व)
Copy Submitted To :-
Dy.Registrar General (CRS),V.S.Division,West Block-I,R.K.Puram,New Delhi-110066.
2/- With Respect to your lettar No.1/12/2014-vs(CRS) Date 24-02-2016 All Registar in Rural and Urban Area is instructed accordingly

Speed Post

No. 1/12/2014-VS CRS (Vol.II)-559

भारत सरकार
GOVERNMENT OF INDIA
गृह मंत्रालय/
MINISTRY OF HOME AFFAIRS
भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1
रामकृष्ण पुरम्, नई दिल्ली - 110066
OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA
V.S. Division, West Block –I, R.K. Puram, New Delhi – 110066 Tele-: 26100678
E-mail- rohitb.rgi@nic.in ajayk.rgi@nic.in Fax: 011-26175746

Dated: 19-10-2016

To

Dy.
The Chief Registrar of births and deaths
Pune (Maharastra)

Sub: Explanation regarding birth-death certificate being issued by the Medical Institutions.

Sir,

Please refer this office letter/ circular number 1/12/2014-VS-CRS dated 24-02-2016 vide which clarification was issued regarding issuance of birth-death certificate by the Medical Institutions. You were requested vide aforesaid circular to issue necessary instructions to each private medical institutions and those Government institutions (where registration unit has not operating) that any such certificate which bears the title "birth or death certificate" should not be issued to the public because this creates inconvenience among the public about the legality of birth / death certificate. They were asked to issue only a declaration of birth or death event to the concerned.

2. In this connection, it was also requested that institutions should write on the notice board that the information of birth and death occurred in this institution has been sent to the concerned Registrar office for registration. The desired birth/death certificate will be delivered by the same Registrar of birth and death. It is also to inform that as per the available information, this office has not yet received any communication from your end regarding issuance of aforesaid instructions to the concerned institutions. If necessary instructions/ directions have been issued to the concerned, a copy of the same may be sent to this office. However, if instructions are not yet issued, the same may be issued to the concerned institutions for strict compliance. This office may be appraised about the steps taken in this regard.

आरोग्य सेवा (आ.कु.का.) आवक क्रमांक 6999
दिनांक 07 NOV 2016
शाखा .... कार्यविवरण पत्र........
अधिक्षक : उपसंचालक
प्रशासकीय अधिकारी

Yours faithfully

(Rohit Bhardwaj)
Dy. Registrar General (CRS)

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

English Version

No. 1/12/2014- VS (CRS)

भारत सरकार

Government of India

गृह मंत्रालय

Ministry of Home Affairs

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

Office of the Registrar General, India

वी.एस.डिवीजन, पश्चिमी खंड-1, आर.के.पुरम., नई दिल्ली-110066

Tele Fax: 26104012 Email-drg-crs.rgi@censusindia.gov.in Dated 24-02-2016

Subject: Explanation regarding birth-death certificate being issued by the Medical Institutions.

As you are aware that it is clearly mentioned under section 8(1)(b) of RBD Act, 1969, all the incidents of birth and deaths that have taken place in the Govt. hospitals (if registration unit is not there), private hospital and nursing home etc., it is the responsibility of the medical institution's in charge to inform about them to the concerned Registrar (birth & death). These medical institutions are felicitated with the prescribed birth, still birth and death reporting forms, through which required information for registration must be send to the Registrar (birth-death) within time. After registering the event, Registrar/Sub registrar (birth-death) issues birth or death certificate in prescribed form no. 5 & 6 respectively.

2. In this context it is usually seen that many medical institutions specially private Institutions do not report the birth-death event occurred in their Institute, to the Registrar (birth & death) and an informal certificate bearing birth and death certificate, is issued to the concerned family, while leaving the hospital which is not a legal certificate, whereas the concerned person assumes it as legal birth or death certificate. In view of this, the public could not get the formal birth-death certificate issued under the RBD Act by the Registrar in the prescribed time limit. Consequently they have to face lot of difficulties to get the certificate after few years.

3. Keeping in view the circumstances, it has been decided that medical institutions, specially the private one's be directed in such a manner so that they must ensure to provide the desired information of birth, still birth and death occurred under their area, to the concerned Registrar of birth & death within time and they must not issue any such certificate to the public that bears "birth or death certificate" printed on it, which create inconvenience to the public. However, they may issue a slip that shows the incidence of birth-death (i.e. Declaration of birth/death report). In this connection, your attention is invited to the provisions of section 12 and 17 of the Registration of Birth-Death (RBD) Act 1969 through which birth and death certificates are issued in the prescribed formats.

4. In view of the above context, you are requested to inform the general public to contact the concerned Registrar for birth-death certificate. In this regard, instructions should be issued for "each private medical institution and govt. institution (which is not a registration unit) to print a notice that this institution <name of the institution > has sent the information of all birth and death events to the Registrar (births/deaths) office <name of the registration unit> and all are requested to collect the birth/death certificate from the office of the concerned Registrar of birth and death.

5. This office may be appraised about the steps taken in this regard.

(R.K.Gautam)
Deputy Registrar General

Copy to :

1. Addl. Director General (Statistics), Ministry of Health & Family Welfare, Nirman Bhavan, New Delhi-110011.
2. Chief Registrar (birth-death) with the request to ensure its compliance in all the medical institutions of their State.
3. Director Generals/Directors, Medical & Health Services with request to ensure its compliance in all the Govt./Private hospitals.
4. All District Registrars (birth-death) with the request to implement the above circular in all the hospitals.
5. JDCO/DDCO, All DCOs.

प्रत्येक जन्म एवम् मृत्यु का पंजीकरण सुनिश्चित करें/
"Ensure Registration of Every Birth and Death"

	महाराष्ट्र शासन – सार्वजनिक आरोग्य विभाग राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय, डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे -४११ ००१	
डॉ.मधुकर शि.पवार उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्य) महाराष्ट्र राज्य		कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३० मा.सं. विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१० फॅक्स क्र. :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com

परिपत्रक क्रं.९ जा.क्र.आमाजिआ/कक्ष-८३/कामकाजा बाबत/4160-4233/१५
दिनांकः- 2/6/२०१५

महत्वाचे/तात्काळ

प्रति,
जिल्हा शल्य चिकित्सक,
जिल्हा सामान्य रुग्णालय,
.... (सर्व)

विषय :- जन्म-मृत्यू कार्यक्रम
जिल्हा सामान्य रुग्णालय अंतर्गत सांख्यिकी सहाय्यक यांच्या कामकाजा बाबत.

आरोग्य विभागाअंतर्गत सर्व जिल्हा सामान्य रुग्णालया मध्ये रुग्णालयीन प्रशिक्षण केंद्रां अंतर्गत सांख्यिकी सहाय्यकाचे पद मंजूर आहे. याशिवाय सदर सांख्यिकी सहाय्यकांवर जन्म-मृत्यू कार्यक्रमाची पुढील महत्वाची जबाबदारी सोपविण्यात येत आहे.

१) जिल्हा सामान्य रुग्णालया अंतर्गत होणा-या जिवंत जन्माची स्त्री/पुरुष आकडेवारी अहवाल दरमहा संबंधीतांनी वेळेत पाठविल्याची खात्री करणे व पाठविला नसल्यास प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपूर्वी पाठविला जाईल याची दक्षता घ्यावी.

२) जिल्हा सामान्य रुग्णालयाअंतर्गत सर्व जन्म घटनांचे “जन्म प्रमाणपत्र” संबंधित मातेला रुग्णालय सोडण्यापूर्वी देणे. तसेच जन्म प्रमाणपत्र वाटप आकडेवारीचा अहवाल दरमहा वेळेत सादर करणे.

३) जिल्हा सामान्य रुग्णालया अंतर्गत होणा-या प्रत्येक मृत्यूचे MCCD अहवाल (मृत्यूच्या कारणाचे वैद्यकीय प्रमाणपत्र नमूना क्रं.४ मध्ये) संबंधीत वैद्यकीय अधिका-यांकडून प्राप्त करुन घेऊन दरमहा कार्यालयास सादर करणे.

(कृ.मा.प.)

वरील नमूद अहवाल सोबत जोडलेल्या नमून्यात उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ) कार्यालय, पुणे या कार्यालयास दर महिन्यास ५ तारखे पुर्वी crs_d83@yahoo.com या ई-मेल वर पाठविण्यात यावे. मृत्यूचे कारणाचे वैद्यकीय प्रमाणपत्राच्या मुळ प्रती या कार्यालयास नियीमत सादर करावयाच्या आहेत.

माहे जून २०१५ मध्ये जिल्हा सामान्य रुग्णालया अंतर्गत कार्यरत सांख्यिकी सहाय्यक यांची स्वतंत्र सभा घेण्यात येणार असून वरील कामाचा आढावा घेण्यात येणार आहे याची नोंद घेण्यात यावी.

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रत माहितीसाठी व पुढील योग्य त्या कार्यवाहीसाठी -
उपसंचालक, आरोग्य सेवा, परिमंडळे .... (सर्व)

प्रत सविनय सादर -
मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.

प्रत माहितीस्तव व पुढील कार्यवाहीस्तव -
जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यू, जिल्हा परिषद ...... (सर्व)

२/- आपल्या जिल्हया अंतर्गत जिल्हा सामान्य रुग्णालय यांचे कडील वरील सर्व नमूद मासीक अहवाल वेळेवर सादर केले जातील याची दक्षता घेणेबाबतची सर्वस्वी जबाबदारी आपल्या कार्यालयातील सांख्यिकी अधिकारी तथा जिल्हा नोडल अधिकारी यांच्यावर राहील.

महाराष्ट्र शासन – सार्वजनिक आरोग्य विभाग
राज्य आरोग्य माहिती व जीवनविषयक आकडेवारी कार्यालय,
डॉ. नायडू सांसर्गिक रुग्णालय आवार, केनेडी रोड, पुणे -४११ ००१

सत्यमेव जयते

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजिआ) तथा उपमुख्य निबंधक (जन्म व मृत्य) महाराष्ट्र राज्य	कार्यालय ☎ :- ०२० - २६०५९५३० मा.सं. विभाग ☎ :- ०२० - २६०५८६१० फॅक्स क्र. :- ०२० - २६०५८२९२ ई-मेल crs_d83@yahoo.com

परिपत्रक क्रं.१९ क्र.आमाजिआ/कक्ष-८ ३/जन्म-मृत्यू/संगणक प्रणाली/328-398/१६
दिनांक:- 7/1/२०१६

प्रति,

१) जिल्हा आरोग्य अधिकारी तथा जिल्हा निबंधक जन्म-मृत्यु
जिल्हा परिषद .... (सर्व)

२) आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु
महानगरपालिका .... (सर्व)

३) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी तथा निबंधक जन्म-मृत्यु,
बृहन्मुंबई महानगरपालिका, परेल, मुंबई.

विषय :- केंद्र शासनाची जन्म-मृत्यू नोंदणी बाबतची संगणक प्रणाली राबविण्याबाबत मार्गदर्शक सूचना.

संदर्भ :- १) मा.प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक २६/११/२०१५ रोजी झालेल्या राज्यस्तरीय आंतर विभागीय समन्वय समितीच्या सभेतील निर्णय क्रं.१

२) मा.उप महानिबंधक (CRS), भारत सरकार, नवी-दिल्ली यांचे पत्र क्रं- No.2/20/2014- VS(CRS)/Vol.II-1317, dated 09/07/2015.

३) मा.महानिबंधक (CRS), भारत सरकार, नवी-दिल्ली यांचे पत्र क्रं- No.1/12/2014- VS(CRS)/170, dated 27/07/2015.

उपरोक्त विषयाबाबत केंद्र शासनाकडून जन्म-मृत्यू नोंदणी बाबत नवीन विकसीत संगणक प्रणाली राज्यात संदर्भ क्रं.१ अन्वये झालेल्या बैठकीतील निर्णयानुसार दिनांक १ जानेवारी २०१६ पासून शहरी भागात कार्यरत करण्यात आली आहे व दिनांक १ फेब्रुवारी २०१६ पासून ग्रामीण भागात कार्यान्वित करावयाची आहे हे आपणास विदितच आहे.

या अनुषंगाने केंद्र शासनाचे संदर्भिय क्रं.२ व ३ च्या पत्राची प्रत कार्यवाहीसाठी आपल्या अधिपत्याखालील सर्व निबंधकाना अवगत करावे व तसे या कार्यालयास कळवावे.

उपसंचालक आरोग्य सेवा (आमाजीआ)
तथा उपमुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु
महाराष्ट्र राज्य पुणे-१

प्रत सविनय सादर -
१) मा. संचालक, आरोग्य सेवा तथा मुख्य निबंधक जन्म-मृत्यु, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-१.
२) मा. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
प्रत सस्नेह -
उपसंचालक, आरोग्य सेवा मंडळ, ... (सर्व)

C:D-83/Circular 2015.in

Speed Post/Fax

सं0/No. 2/20/2014- VS (CRS) Vol.II

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS

भारत के महारजिस्ट्रार का कार्यालय

OFFICE OF THE REGISTRAR GENERAL, INDIA

जीवनांक प्रभाग, पश्चिमी खण्ड-1, रामकृष्णपुरम्, नई दिल्ली - 110066

V.S. Division, West Block –I, R.K. Puram, New Delhi – 110066

Tel- 26177330, Fax: 26104012, E-mail –rkgautamiss.rgi@nic.in

Dated: 09.07.2015

To,

The Principal Secretary, IT
Government of Maharashtra,
Mantralaya,
Mumbai 400032

Subject: Implementation of CRS software-reg.

Sir,

The office of Registrar General, India, Ministry of Home Affairs is authorized to coordinate and unify the activities of registration of births and deaths in the country under Section 3(3) of Registration of Births and Deaths Act 1969. After revamp of Registration of Birth and Death Rules in 2000, and subsequent revision of State Rules a standardized birth and death reporting forms and certificates were introduced so that uniformity is maintained throughout the country. It has been observed that even after introducing uniform birth and death reporting forms in the country, States have not ensured introduction of these forms across all the registration units of the State. There is no uniform system in the States for birth and death registration activities and are not in conformity with State Birth and Death rules and the Central Act. In States, different local bodies like Municipalities and Panchayats have adopted different softwares for the same work. These software mainly cater to the objective of issuing certificates and do not complete digitization of statistical part of reporting forms. Statistical part of reporting forms are essential to generate vital statistics indicators such as birth rate, death rate, infant mortality rate, fertility rates, etc.

2. This office has set the target of cent per cent registration of births and deaths under the 'Vision 2020' and it is also our vision that the National Report is released with all its statuary tables within time so that the vital indicators from Civil Registration System could be used for policy making.

3. This office is emphasizing on the uniform system of birth and death registration throughout the country and therefore, to bring in uniformity in registration and issue of certificates, this office has developed a uniform birth and death registration software (CRS software) which was launched in the National Conference of State Chief Registrar's held in New Delhi in March 2014. This software is available both online and offline. Directions were issued to the States from time to time for implementation of the CRS software and at present it is in implementation stage in about 22 States/UTs.

4. In addition to various roles given to Govt. functionaries, provision for Citizen Service Centers to issue the certificates, general public to search for certificates, different Govt. authorities to verify the certificates are given in the portal. The application has multifold objective to link the birth and death registration with National population Register database, produce vital statistics at district and below level, and to ensure 100% registration of events.

5. In this connection, it has come to the notice of this office that under e-district programme, DeitY has provided funds for development of birth and death registration software to different States. Use of multiple software by State and municipal bodies create difficulties to bring birth and death data at a single platform that are required for integration at national level. Thus development and use of new software by States for the same purpose may be discouraged. Therefore, you are requested to issue direction to the concerned authority that the uniform software developed by this office may be integrated with e-district programmes for other beneficiary schemes of the State Government.

Yours faithfully,

(RK Gautam)
Deputy Registrar General

Copy to:

1. The Joint/Deputy Director and Assistant Registrar General (B&D), Directorate of Census Operations, Maharashtra, Mohatta Market Building, 4th floor, Mata Ramabai Ambedkar Marg, MUMBAI - 400 001.
2. The Chief Registrar of Births & Deaths and Director General of Health Services, Maharashtra, Arogya Bhawan, 8th Floor, St. George Hospital Compound,. Mumbai – 400001.
3. The Dy. Chief Registrar of Births & Deaths and Deputy Director of Health Services, State Bureau of Health Intelligence & Vital Statistics, Naidu Hospital Compound, Keneddy Road, Pune – 411001.

(RK Gautam)
Deputy Registrar General

डॉ० च० चन्द्रमौलि
Dr. C. CHANDRAMOULI

भारत के महारजिस्ट्रार एवं जनगणना आयुक्त
गृह मंत्रालय
भारत सरकार
Registrar General & Census Commissioner, India
Ministry of Home Affairs
Government of India

No. 1/12/2014-VS(CRS) //701

27th July, 2015

CIRCULAR

Subject: Acceptance of the birth/death certificates issued through CRS application-reg.

The registration of births and deaths in India is being done under the provisions of the Registration of Births and Deaths Act, 1969 and corresponding rules made thereunder. The office of Registrar General of India has developed uniform software for Registration of Births and Deaths and issuance of certificates registered through the system. After implementing this software, the birth and death certificates are being issued through this software under the provisions of Section 12/17 of the RBD Act, 1969.

2. The certificates issued through the software which is accessible at 'crsorgi.gov.in' have unique registration number to each registered event across the country. These certificates are enabled with quick response (QR) code and the authenticity of the certificate can be verified from the website '**crsorgi.gov.in**'. These certificates of birth and death are legally valid document and may be considered as authentic proof for all Government as well as Non-Government purposes. The process of generation of birth/death certificate through the application is as under:

"The events reported by the informants are being registered by the registrars using their user id & password and after approval of the registrar, the certificates are being generated electronically and either manual or digital or facsimile signature of the issuing authority appears on the certificates. This certificate is being generated after checking the correctness of the records. The certificates thus generated will be made available in the public portal of the O/o RGI."

3. All concerned departments of Central Governments and State Governments are requested to ensure that the certificates issued by the Registrars/Sub- Registrars through the application are accepted, and not to insist for original certificates carrying manual signature of the issuing authority. All heads of Departments may bring this to the notice of their sub-offices for compliance.

4. This Circular is being issued in exercise of powers conferred under Section 3 of the Registration of Births and Deaths Act, 1969, to enable the general public to get the certificates free of cost from their own home.

(C. Chandramouli)
Registrar General, India

2-A, Mansingh Road, New Delhi-110011; Phone : (91) (11) 23383761; Fax : (91) (11) 23383145